

The Lesson of Transparency Glowing from the Menorah in the Window

בראשית ל"ז:

וַיֵּרְאוּ אֶחָיו כִּי־אֵתוּ אֶהָב אָבִיהֶם מִכָּל־אֶחָיו וַיִּשְׁנְאוּ אֹתוֹ וְלֹא יָכְלוּ דַבְּרוּ לְשָׁלֹם:

רש"י שם

ולא יכלו דברו לשלום – מתוך גנותם למדנו שבחם, שלא דברו אחת בפה ואחת בלב.

מסכת שבת כ"א:

תָּנּוּ רַבָּנּוּ: "גַּר חֲנוּכָה – מִצֵּוָה לְהַנִּיחָה עַל פֶּתַח בֵּיתוֹ מִבְּחוּץ. אִם הָיָה דֶרֶךְ בְּעֵלְיָהּ – מִנִּיחָהּ בַּחֲלוֹן הַסְּמוּכָה לְרִשּׁוֹת הָרַבִּים. וּבִשְׁעַת הַסְּפָנָה – מִנִּיחָהּ עַל שַׁלְחָנוֹ וְדִיּוֹ."

רש"י שבת כ"א:ח'

מבחוץ – משום פרסומי ניסא ולא ברה"ר אלא בחצרו שבתיהן היו פתוחין לחצר.

תוספות שם

דאי לא אדליק מדליק – אבל מכאן ואילך עבר הזמן, אומר הר"י פורת דיש ליזהר ולהדליק בלילה מיד שלא יאחר יותר מדאי, ומ"מ אם איחר ידליק מספק דהא משני שינויי אחרינא, ולר"י נראה דעתה אין לחוש מתי ידליק דאנו אין לנו היכרא אלא לבני הבית שהרי מדליקין מבפנים.

מסכת שבת כ"ב:

אמר רבה: גַּר חֲנוּכָה מִצֵּוָה לְהַנִּיחָה בְּטַפַּח הַסְּמוּךְ לַפֶּתַח. וְהֵיכָא מֵנַח לִיה? רַב אַחָא בְּרִיה דְרַבָּא אָמַר: מִיָּמִין; רַב שְׁמוּאֵל מְדַפְתֵי אָמַר: מִשְׁמָאל. וְהִלְכְתָּא: מִשְׁמָאל, כְּדִי שְׁתֵּהָא גַּר חֲנוּכָה מִשְׁמָאל וּמְזוּזָה מִיָּמִין.

רמב"ם מגילה וחנוכה פרק ד

(ז) גַּר חֲנוּכָה מִצֵּוָה לְהַנִּיחוֹ עַל פֶּתַח הַבַּיִת מִבְּחוּץ. בְּטַפַּח הַסְּמוּךְ לַפֶּתַח, עַל שְׁמָאל הַנִּכְנָס לַבַּיִת, כְּדִי שֶׁתִּהְיֶה מְזוּזָה מִיָּמִין וְגַר חֲנוּכָה מִשְׁמָאל. וְאִם הָיָה דֶרֶךְ בְּעֵלְיָהּ, מִנִּיחוֹ בַּחֲלוֹן הַסְּמוּכָה לְרִשּׁוֹת הָרַבִּים. וְגַר חֲנוּכָה שֶׁהַנִּיחוֹ לְמַעְלָה מֵעֲשָׂרִים אֲמָה, לֹא עָשָׂה כְּלוּם, מִפְּנֵי שְׂאִינוֹ נִיכָר: (ח) בִּימֵי הַסְּכָנָה מִנִּיחַ גַּר חֲנוּכָה בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ מִבְּפָנִים, וְאִפִּילוֹ הַנִּיחוֹ עַל שׁוֹלְחָנוֹ דִּיּוֹ.

שולחן ערוך אורח חיים תרע"א:ה

גַּר חֲנוּכָה מִנִּיחוֹ עַל פֶּתַח הַסְּמוּךְ לְרִשּׁוֹת הָרַבִּים מִבְּחוּץ. אִם הַבַּיִת פְּתוּחַ לְרִשּׁוֹת הָרַבִּים, מִנִּיחוֹ עַל פֶּתַחוֹ; וְאִם יֵשׁ חֵצֵר לְפָנֵי הַבַּיִת, מִנִּיחוֹ עַל פֶּתַח הַחֵצֵר; וְאִם הָיָה דֶרֶךְ בְּעֵלְיָהּ שָׂאִין לוֹ פֶּתַח פְּתוּחַ לְרִשּׁוֹת הָרַבִּים, מִנִּיחוֹ בַּחֲלוֹן הַסְּמוּךְ לְרִשּׁוֹת הָרַבִּים; וּבִשְׁעַת הַסְּפָנָה שָׂאִינוֹ רִשְׁאֵי לְקִיּוֹם הַמִּצְוָה, מִנִּיחוֹ עַל שַׁלְחָנוֹ וְדִיּוֹ.

שולחן ערוך אורח חיים תרע"א:ז

מִצֵּוָה לְהַנִּיחוֹ בְּטַפַּח הַסְּמוּךְ לַפֶּתַח מִשְׁמָאל, כְּדִי שְׁתֵּהָא מְזוּזָה מִיָּמִין וְגַר חֲנוּכָה מִשְׁמָאל; וְאִם אֵין מְזוּזָה בְּפֶתַח, מִנִּיחוֹ מִיָּמִין; וְאִם הַנִּיחוֹ בְּדִלְת עֲצָמוֹ, יִנִּיחוֹ מִחֲצִיּוֹ שֶׁל כְּנִיסָה לְצַד שְׁמָאל. **להגה:** וּמִיָּהוּ בְּזִמְנֵי הַזֶּה, שֶׁכָּלְנוּ מְדַלְקִין בְּפָנִים וְאֵין הַכָּר לְבְנֵי רִשּׁוֹת הָרַבִּים כָּלל, אֵין לְחוּשׁ כָּל כָּךְ אִם אֵין מְדַלְקִין בְּטַפַּח הַסְּמוּךְ לַפֶּתַח; וּמִכָּל מְקוֹם הַמְּנַהֵג לְהַדְלִיק בְּטַפַּח הַסְּמוּךְ לַפֶּתַח כְּמוֹ בִּימֵיהֶם, וְאֵין לְשַׁנּוֹת

אלא אם כן רבים בני הבית שעדיף יותר להדליק כל אחד במקום מיוחד מלערב הנרות ביחד נאין הכר כמה נרות מדליקין; ומכל מקום יזהר שלא להדליק במקום שמדליקין הנרות כל השנה, כי אז לא יהיה הכר כלל; ואף כי אין הכר רק לבני הבית, מכל מקום הכר קצת מיהא בעיא.

משנה ברורה שם

(לח) ואין לשנות – ומ"מ אם יש לו חלון הסמוך לר"ה נכון יותר שיניחנו שם כדי שיהיה היכר לבני ר"ה ויתפרסם הנס אם לא במקום דשכיחא הזיקא עי"ז:

שו"ת אגרות משה אורח חיים חלק ד סימן קכה

מקום הדלקת נרות חנוכה בע"ה, ז' כסלו תשל"ה. מע"כ ידידי הרה"ג מוהר"ר יצחק איזיק הלוי טירנויער שליט"א שלו' וברכה כל הימים.

הנה בדבר הדלקת הנרות בחנוכה שמדינא בגמ' צריך להדליק בפתח הבית או בפתח החצר מבחוץ והרמ"א /או"ח/ כתב בסימן תרע"א סעי' ז' שבזמן הזה שכולנו מדליקין בפנים אין לחוש כל כך כיון דאין היכר לבני רה"ר = רשות הרבים = כלל מ"מ המנהג סמוך לפתח כמו בימיהם ופשוט שאין כוונתו שכן המנהג דהיה זה כסתירה אלא הפירוש כדאיתא בבאור הלכה דרצה לומר המנהג הנכון להתנהג כך אבל אין זה מנהג לחייב לכו"ע, ומפורש כן בד"מ אות ד' שאין נזהרין בזה רק המדקדקים והוא מטעם שכתב המג"א ס"ק ח' (והביא זה מד"מ אך אני בעניתי לא מצאתי בד"מ) משום שיכנס בין שתי מצוות שהוא טעם קלוש דרך כשתיקנו להניח על פתח ביתו מבחוץ לפרסם ניסא שהוא טעם גדול ועיקר בנרות חנוכה ענין הפרסום כמפורש בגמ' לענין כמה דברים והנידון היה אם יניחם בימין שהוא בצד המזוזה או משמאל דבזה פליגי אמוראי ר' אחא בריה דרבא ורב שמואל מדיפתי בשבת דף כ"ב איפסק הלכתא משמאל כדי שתהא נר חנוכה משמאל ומזוזה בימין כדי שיכנס בין שתי מצוות אבל לא היו מתקנין עיקר התקנה מטעם זה שלכן בזה"ז שאין מדליקין בחוץ וכל הפרסום הוא לבני הבית ליכא התקנה דידיקו אצל הפתח בשביל זה שיכנס בין השתי מצוות. שלכן אין זה חיוב לדינא אלא המדקדקים נזהרין גם עתה אף שהוא רק בשביל טעם זה הקלוש שלא היו מתקנין בשביל זה. ולכן שפיר כתב המג"א דאם יש לו חלון הסמוך לרה"ר = לרשות הרבים = יניחנו בחלון ופי' בלב"ש טעמו דפרסומי ניסא עדיף מסברא שיכנס בין שתי מצוות, ולמש"כ הוא ברור מגמ' דפרסומי ניסא הוא מעיקרי הדינים בהנרות וטעם שיכנס בין שתי מצוות אינו שייך להמצוה ולזכרון הנס אלא כשהיה פרסום הנס שוה באיזה צד יניחנו להנר הכריע ההלכתא כר' שמואל מדיפתי דכניסה בין שתי מצוות ממעלת ימין, אבל לא שייך שיהא עדיף ואף לא שוה למעלת פרסום ניסא שלכן אף שעיקר בזה"ז הוא ההיכר לבני הבית מאחר שא"א לנו להדליק מבחוץ מ"מ מה שאפשר לעשות ביותר פרסום ודאי יש לעשות. וכן אני נוהג שאני מדליק בחלון הנראה בחוץ להעוברים ושבים שם וכן נהג אדוני אבי הגאון זצ"ל והרבה גדולי דורות שלפנינו מהיום שנעשה א"א להדליק בחוץ וכן הוא הנכון לדינא וכן איתא במ"ב ס"ק ל"ח, וכן יש לכתרה להתנהג. והנני ידידו משה פיינשטיין.

שבות יצחק חנוכה פרק ב עמ' לז

עוד שמעתי מהגרי"ש אלישיב זצ"ל דהדלקה בחוץ דוחה כל הידור במצות חנוכה, כגון לו יצויר שבחוץ יכול להדליק רק נרות שעוה ולא בשמן זית או שבחוץ יכול להדליק בשאר הימים רק נר אחד אפ"ה ידליק בחוץ וכן אם אינו יכול להדליק בעצמו בחוץ משום חולי וכיו"ב לא ידליק בעצמו בפנים או בחלון אלא ידליק בחוץ ע"י שליח.

ספר המכבים א:א

ויהי הם נוגשים את העם, ויתחבאו במערות ובכל מקום אשר מצאו שם מפלט.

בראשית פרק ל"ח

(כד) ויהי כמשלש חדשים ויגד ליהודה לאמר זנתה תמר כלתך וגם הנה הרה לזנונים ויאמר יהודה הוציאוה ותשרף: (כה) הוא מוצאת והיא שלחה אל-חמלה לאמר לאיש אשר-אלה לו אנכי הרה ותאמר הכר-נא למי החתמת והפתילים והמטה האלה: (כו) ויכר יהודה ויאמר צדקה ממני כי-על-כן לא-נתתיה לשלה בני ולא-יסף עוד לדעתה:

בת עין בראשית פרשת וישב

ויהי כמשלש חדשים ויגד ליהודה לאמר זנתה תמר וגו'. הנה איתא בכתבי האר"י ז"ל שעיקר סוף גמר החתימה היא בחנוכה. אם כן נוכל לומר שזה מרומז בפסוקים אלו על דרך זה "ויהי כמשלש חדשים" היינו מראש השנה עד חנוכה שאז עיקר גמר חתימה. ע"כ בא המקטרג על בני האדם לפני בורא עולמים ב"ה שהוא מרומז בתיבת יהודה לומר זנתה תמר כלתך היינו כנסת ישראל שדמתה לתמר שהיא מכונה בשם כלה זנתה וסרה ממך והלכה אחר זנונה, ולא די לה בזה שהלכה אחר תאות לבה הרע אלא שגם היא הרה לזנונים הרה היא בחינת דביקות היינו שמעצמה היא דבוקה תמיד בתאותה בלי שום גורם לזה. ויאמר יהודה הוא הבורא ב"ה הוציאוה ותשרף עבור זה שבלא שום גרמא ומניעה היא הרה לזנונים רק מעצמה היא הרה ודבוקה לתאות לבה הרע. היא מוצאת והיא שלחה אל חמיה לאמר בהתנצלות של אמת ששקר ענה השטן בזה שמקטרג על בני האדם שהמה דבוקים בגודל תשוקה לתאוות רעות כי האמת הוא כך "שרק לאיש אשר אלה לו אנכי הרה" פי' שאנחנו עמו דבוקים רק בבורא עולמים ב"ה שהוא מקור החסד וגמטריא אל"ה ל"ו ומה שאנחנו עושים לפעמים נגד רצון הבורא ב"ה הוא רק מחמת רב טרדת הזמן וטרדת הפרנסה ושאר מאורעות של בני האדם אבל באמת בפנימיות הלב דבוקים אנחנו בגודל חיבה ותשוקה רק לבורא עולמים ב"ה.

ותאמר עוד לבורא עולמים ב"ה ראייה אמיתית לזה "הכר נא למי החתמת" מרמז על השמן של נרות חנוכה שהיה חתום בחותמו של כהן גדול, "והפתילים" מרמז על הפתילות של נר חנוכה, "והמטה" מרמז על הכלי של נר חנוכה כידוע כי תיבת המטה עם הכולל גימטריא כל"י. פי' מהמצות נר חנוכה שאנו מקיימים כמצות רצונך הקדוש היא ראייה מפורשת שאנחנו הולכים רק אחר רצונך וחשוקים ודבוקים רק בך ולא ח"ו וכו' רק מה שאנחנו עושים לפעמים נגד רצונך הוא רק מחמת הנ"ל.

ויאמר יהודה הוא הבורא ב"ה צדקה ממני. כביכול אני חייב בזה היינו הבורא ב"ה מודה להם שהמה צודקים כי אני רואה שהאמת הוא שהמה דבקים רק בי ומה שהמה עושים לפרקים נגד רצוני ח"ו הוא רק מחמת כי על כן לא נתתיה לשלה בני ר"ל תיבת של"ה מרמז על משיח צדקנו כמאמר הכתוב עד כי יבוא שילה היינו מחמת שזה זמן רב שלא נתתי ומסרתי אותם לרועה נאמן הוא משיח צדקנו שיבוא במהרה בימינו אמן כן יהי רצון.

בראשית ל"ט:י"ב

ויתפשהו בבגדו לאמר שכבה עמי ויעזב בגדו בידה וינס ויצא החוצה:

מסכת סוטה ל"ו:

{בראשית ל"ט:י"ב} ותתפשהו בבגדו לאמר וגו' באותה שעה באתה דיוקנו של אביו ונראתה לו בחלון אמר לו יוסף עתידין אחיך שיכתבו על אבני אפוד ואתה ביניהם רצונך שימחה שמך מביניהם ותקרא רועה זונות דכתיב {משלי כ"ט:ג} ורועה זונות יאבד הון.

A window, by definition, speaks to transparency. We open our window shades without a sense of shame about what people can see. Whereas the original Maccabim in the times of Chanukah had to practice the mitzvos in a cave, we get to light our menorahs in the window free of fear.

When the Halacha demands that we lift our window curtains, the implied rebuke is whether or not we have something to hide from the public view. If Yaakov Avinu looked into our homes, what would we change? On Chanukah, we are excited to lift the curtains of our windows and take pride in a more transparent approach in our avodas Hashem.

Like Tamar, who may have appeared to be guilty on the outside, but was truly innocent on the inside, so many Jews have committed to Torah and mitzvos since the war broke out. The external, superficial appearance is an illusion. On a deeper level, beyond the window shades, a Jew is pure and excited to express their true dedication to Hashem.